

Heikki Niemeläinen:

MAAKUNTAUUDISTUKSEN VALTIONTAKAUKSILLE TULEE SAADA OIKEUSVARMUUS

Perustuslain vaatimus, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua tarkoin lakiin, suojaa paitsi julkisen vallan kohdetta myös sen käyttäjää.

Perustettaville maakuntayhteisöille on tarkoitus myöntää valtioneuvoston takauksia. Valtioneuvoston takaus on valtion tuki, jonka muodostaminen ja välittäminen on julkisen vallan käyttöä.

Valtion, kunnan ja julkisen vallan kuten Kuntien takauskeskuksen myöntämät takaukset ovat kilpailuoikeudellisesti EU:n valtioneuvoston sääntelyn piiriin kuuluvia takauksia (valtioneuvoston takauksia). Niissä tuomiovaltaa käyttävät Suomessa hallinto-oikeudet.

Hallinto-oikeuksien päätöksissä käy ilmi, että valtioneuvoston takauksen käsittelemättä jättäminen on ollut oikeusvaikutteista. Esimerkiksi Juankosken kunnanvaltuuston myöntämä takaus oli pätemätön, koska päätöksen suhde EU-kilpailuoikeuteen oli jätetty liian avoimeksi. Samoin Vantaan kunnanvaltuuston takaus energiayhtiölle jäi vaille lainvoimaa, kun päätöksen perustelu oli puutteellinen.

Miten sitten KHO suhtautuisi Suomen eduskunnan myöntämään sellaiseen valtioneuvoston takaukseen, jota ei ole käsitelty EU-kilpailuoikeudellisesti? Kysymys on aiheellinen, koska maakuntalaki paketti vaikenee valtioneuvoston takauksien EU-oikeudellisista ulottuvuuksista.

KHO:n tulkinnasta riippuisi takauksen pätevyys ja takauksen pätevydestä puolestaan sen merkitys kansainvälisessä rahoitustoiminnassa, sääntelyssä ja keskuspankkitoiminnassa. Tulkinta koskisi kaikkia luottolaitoksia, sijoittajia ja toimijoita, joiden taloudelle takauksen pätevyydellä on merkitystä.

Kuntien takauskeskukselle on kaavailtu tehtävää maakuntien siirtyvien lainojen rahoituksessa. Tehtävän suuruus on noin 1,5 miljardia euroa, joka rahoitettaisiin takauskeskuksen takaamalla varainhankinnalla. Takauskeskusta ja sen jäsenkuntia puolestaan suojaisi Suomen valtion myöntämä takaus Maakuntien tilakeskuksen velvoitteille. Näin Kuntien takauskeskus tulisi toimimaan kahden takauksen välissä, joista toinen olisi itse myönnetty ja toinen valtiolta saatu ja joita molempia koskisi EU-kilpailuoikeus.

Asetelmassa korostuu takauskeskuksen huolellisuusvelvoite. Kun takauskeskuslaki ensimmäisen kerran hyväksyttiin vuonna 1996, lakia ei käsitelty eduskunnassa EU-kilpailuoikeuden näkökulmasta. Lain oikeusvarmuus jäi avoimeksi vuoteen 2004 asti, jolloin komissio käsiteli lain. Toiminta kilpailuoikeudellisessa lakiuudistuksessa osoittautui

työlääksi. Opittiin, että perustuslain vaatimus, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua tarkoin lakiin, suojaa paitsi julkisen vallan kohdetta myös sen käyttäjää.

Nyt takauskeskukselle ehdotetun tehtävän painetarkastelussa takauskeskus kiinnitti huomiota molempien valtioneuvostojen EU-kilpailuoikeudelliseen oikeusvarmuuteen ja totesi, että lakiehdotuksessa takauskeskukselle aiotun rahoitustehtävän menestyksellinen hoito edellyttää, että molemmista takauksista tulee olla oikeusvarmuus.

Kirjoittaja on Kuntien takauskeskuksen toimitusjohtaja.

Kirjoitus on julkaistu Helsingin Sanomien mielipidesivulla 16.3.2018.